

Ελληνική Δημοκρατία
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα Ηπείρου

Φωνολογική Ανάπτυξη και Διαταραχές

Ενότητα 3: Φωνολογικό σύστημα

Ζακοπούλου Βικτωρία

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τμήμα Λογοθεραπείας Φωνολογική Ανάπτυξη και Διαταραχές Ενότητα 3: Φωνολογικό σύστημα

Ζακοπούλου Βικτωρία
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Ηπείρου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σκοποί ενότητας

Στην ενότητα αυτή θα δοθεί ο ορισμός του φωνολογικού συστήματος και τα χαρακτηριστικά του.

Ακόμα, θα γίνει αναφορά στους περιορισμούς των φωνολογικών αρχών.

Έμφαση θα δοθεί στο αποτέλεσμα της λειτουργίας του φωνολογικού συστήματος.

Επίσης, θα παρουσιαστούν τα στάδια κατάκτησης του φωνολογικού συστήματος κατά την προσχολική ηλικία (2-5 ετών).

Τέλος, θα αναφερθούν οι περιοριστικές συνθήκες που διέπουν τη φωνολογική ανάπτυξη.

Περιεχόμενα ενότητας

- Ορισμός Φωνολογικού Συστήματος
- Χαρακτηριστικά Φωνολογικού Συστήματος
- Περιορισμοί φωνολογικών αρχών
- Αποτέλεσμα Λειτουργίας Φωνολογικού Συστήματος
- Στάδια κατάκτησης του Φωνολογικού Συστήματος:
Προσχολική ηλικία (2-5 ετών)
- Περιοριστικές Επισημάνσεις

Ορισμός Φωνολογικού Συστήματος

Ορισμός Φωνολογικού Συστήματος

Ένα πλαίσιο αναφοράς και μελέτης

- ❖ της λειτουργίας των φωνημάτων
- ❖ των χαρακτηριστικών των φωνημάτων
- ❖ των αρχών που διέπουν τις λειτουργίες των φωνημάτων.

Χαρακτηριστικά Φωνολογικού Συστήματος

Χαρακτηριστικά Φωνολογικού Συστήματος (1 από 4)

1. Η μελέτη της φωνολογικής αντίληψης σύμφωνα με τις κατηγορίες των ήχων που ορίζει η κάθε γλώσσα, προκειμένου να διαφοροποιεί τις σημασίες που ορίζει η κάθε γλώσσα (ελληνικό αλφάβητο).

Σημαντικά κριτήρια: οι γνωστικοί μηχανισμοί και το γλωσσικό σύστημα

Χαρακτηριστικά Φωνολογικού Συστήματος (2 από 4)

- 2.α.** Το αντικείμενο του φωνολογικού συστήματος (*φωνολογία ειδών*): **το φώνημα**: κύρια μορφολογική μονάδα του ακουστικού συστήματος και **το γράφημα**: κύρια μορφολογική μονάδα του οπτικού συστήματος.
- 2.β.** (συνδυαστική φωνολογία:) **ο συνδυασμός των φωνημάτων** (δυαδικές ομάδες + ακολουθίες φωνημάτων) και **η λειτουργία** τους (αποθήκευση, ανάκληση, παραγωγή).

Χαρακτηριστικά Φωνολογικού Συστήματος (3 από 4)

* απαιτεί έναν αριθμό μηχανικών και ακουστικών στοιχείων που έχουν αμοιβαία εξάρτηση

^ μία αλλαγή σε ένα στοιχείο

άμεσος αντίκτυπος στα υπόλοιπα στοιχεία

Χαρακτηριστικά Φωνολογικού Συστήματος (4 από 4)

- 3. Αρχές φωνολογικής αντίληψης προκειμένου να προσδιορίσει τους δυνατούς και μη δυνατούς συνδυασμούς των κατηγοριών των ήχων.*

Περιορισμοί φωνολογικών αρχών

Περιορισμοί φωνολογικών αρχών:

- Ένας καλός βαθμός πληροφόρησης μερικών συμφώνων ανάγεται σε προεκτάσεις των φωνηέντων.
- Η βασική μορφολογική μονάδα της ακουστικής παραγωγής δεν είναι το φώνημα αλλά ένας ιδιαίτερος ή ιεραρχικός μηχανισμός που περιέχει την αποθήκευση, ανάκληση και παραγωγή των φωνημάτων.

Αποτέλεσμα Λειτουργίας Φωνολογικού Συστήματος

Αποτέλεσμα Λειτουργίας Φωνολογικού Συστήματος

Η κατάκτηση των χαρακτηριστικών → αλληλεπίδραση:

φωνολογικής αντίληψης στοιχείων +

σύνθεσης των στοιχείων της φωνολογικής αντίληψης

 φωνολογική + συντακτική σύνθεση

Παράδειγμα φωνημικής εξέλιξης βρέφους ενός έτους: 41 φωνές:

27 φωνήεντα + 14 σύμφωνα

Στάδια κατάκτησης του Φωνολογικού Συστήματος

Στάδια κατάκτησης του Φωνολογικού Συστήματος (1 από 2)

Προσχολική ηλικία (2-5 ετών)

1. Το παιδί χειρίζεται τη γλώσσα κάνοντας υπογραμμιζόμενες αναπαραστάσεις σε υποθετικό επίπεδο. Διαδικασία εσωτερίκευσης των ερεθισμάτων του περιβάλλοντος μέσω της διαδικασίας αντίληψης/κατανόησης αυτών των ερεθισμάτων. *Οι αναπαραστάσεις είναι υποθετικές.*
2. Το παιδί κάνει φωνητικές αναπαραστάσεις των γλωσσικών πληροφοριών ακολουθώντας πια κανόνες που τείνει να ανακαλύπτει το ίδιο, εξακολουθεί να κάνει αναπαράσταση του λόγου των ενηλίκων. Δεν έχει κατακτήσει χρονικές ακολουθίες.

Στάδια κατάκτησης του Φωνολογικού Συστήματος (2 από 2)

3. Το παιδί κάνει άτυπη χρήση του λόγου των ενηλίκων μέσω της οποίας μπορεί να παράγει τον δικό του λόγο. Μπορεί να χρησιμοποιεί γενικές εκφράσεις για συγκεκριμένα πράγματα: πχ. παιδιά, για τον αδελφό του.

Φωνολογικά, είναι σε ικανοποιητικό επίπεδο.

Περιοριστικές Επισημάνσεις

Περιοριστικές Επισημάνσεις

Η φωνολογική ανάπτυξη διέπεται από περιοριστικές συνθήκες:

1. Τη γλωσσική ανάπτυξη και τα νομοτελειακά της στάδια.
2. Το πλαίσιο αντίληψης των χαρακτηριστικών του φωνολογικού συστήματος.

Βιβλιογραφία

- Trubetzkoy, N. S., (1969). *“Principles of Phonology, University”* of California Press.
- Sprenger – Charolles, L. (1991). *“L’ acquisition de la lecture: conscience phonologique et mecanismes d’ identification des mots (perspective cognitive)”*, in Les Entretiens Nathan: Lecture (Actes 1), Paris, Nathan, pp.111-133.
- ZIMMERMAN I. L., STEINER V.G., POND R. V. (1992). *Preschool Language Scales (PLS-3)*. San Antonio Ca, The Psychological Corporation, Harcourt Brace & Company.
- Callaghan, G. & Madelaine, A. (2012). Levelling the playing field for kindergarten entry: Research implications for preschool and early literacy instruction. *Australasian Journal of Early Childhood*, 37(1), 13-23.

Σημείωμα Αναφοράς

Ζακοπούλου, Β. (2015). Φωνολογική Ανάπτυξη και Διαταραχές. Διαθέσιμο από:

<http://eclass.teiep.gr/courses/LOGO144>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές [1] ή μεταγενέστερη. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, Διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Ζαμπάκη Θεοδώρα
Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη Δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Τέλος ενότητας